

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนว
ประจำศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนั้น ครอบคลุม
สาระสำคัญดังนี้ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย
การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย
และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษานอก
โรงเรียนประจำศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
2. เพื่อศึกษาระดับปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษานอก
โรงเรียนประจำศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ใน
ด้านการให้บริการแนะแนว 5 ด้าน คือ งานบริการสำรวจข้อมูลตนเอง งานบริการสนเทศ
งานบริการให้คำปรึกษา งานบริการวางตัวบุคคล และงานบริการติดตามผล รวมทั้งปัญหา
ของงานแนะแนวด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
แนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน โดยจำแนกตามตัวแปรต่อไปนี้ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนว และประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านงานแนะแนว
4. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ในแต่ละภาค เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาทางงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนเพศชายและหญิงประสบปัญหาใน

การปฏิบัติงานแตกต่างกัน

2. เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนที่มีอายุแตกต่างกันประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

3. เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

4. เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนวต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

5. เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านงานแนะแนวต่างกันประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่เข้าในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นเจ้าหน้าที่แนะแนวประจำศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีวศึกษาศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ 73 จังหวัด จังหวัดละ 1 คน จำนวนทั้งหมด 73 คน กลุ่มที่ 2 เป็นผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดในแต่ละภาค 1 คน จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด ชนิดแรกเป็นแบบสอบถามที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว และสภาพทั่วไปในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนว

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนว 5 บริการ คือ งานบริการสำรวจข้อมูลตนเอง งานบริการสนเทศ งานบริการให้คำปรึกษา งานบริการวางตัวบุคคล และงานบริการติดตามผล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ และข้อเสนอแนะ

เครื่องมือชนิดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมข้อมูลในด้านความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของงานแนะแนวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน แนวทางการแก้ไขปัญหของงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน และรูปแบบของงานแนะแนวการศึกษานอกเรียนในอนาคต

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่แนะแนวประจำศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ไปยังผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 73 จังหวัดจังหวัดละ 1 ชุด เพื่อแจกแบบสอบถามให้เจ้าหน้าที่แนะแนวพร้อมทั้งขอความร่วมมือให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 72 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.63 นำไปวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นข้อมูลส่วนตัว และสภาพทั่วไปในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนว 5 บริการ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้ออันแต่ละด้าน
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวชายและหญิง โดยวิธีการทดสอบค่าที (t -test)
4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวตามตัวแปรด้านอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนว และประสบการณ์การรับการอบรมด้านงานแนะแนวโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance) และทดสอบรายคู่ในข้อที่มีความแตกต่าง โดยใช้วิธีทดสอบของสตีวเดนท์ - นิวแมน - กูลส์

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แยกสรุปเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและสภาพทั่วไปในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนว

1. เจ้าหน้าที่แนะแนว มีจำนวน 72 คน เป็นชายร้อยละ 31.94 เป็นหญิงร้อยละ 68.06 ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.17 รองลงมาคืออายุระหว่าง 26 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.78 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 70.83 รองลงมาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 25.00 ศึกษาสาขาแนะแนว การศึกษา และการศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือการศึกษาผู้ใหญ่เป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 25.00 เท่ากัน ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านแนะแนวการศึกษาหรือจิตวิทยาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 73.61 ไม่เคยเรียนวิชาการแนะแนวเบื้องต้นในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบัน การศึกษาคิดเป็นร้อยละ 55.56 เคยเรียนวิชาจิตวิทยาเบื้องต้นในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบัน การศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.89 เคยศึกษาค้นคว้าวิชาการแนะแนวจากตำราด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 52.78 เคยศึกษาด้านแนะแนว หรือจิตวิทยา คิดเป็นร้อยละ 94.44 ไม่มี ประสบการณ์การทำงานด้านการแนะแนวในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.22 ในด้าน การทำงานด้านแนะแนวการศึกษานอกระบบโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 1 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 47.22 รองลงมาคือมีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี คิดเป็น ร้อยละ 37.50 ในด้านการรับการอบรมด้านงานแนะแนวในระบบโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่เคย รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 80.55 รองลงมาเข้ารับการอบรมเป็นเวลา 2 - 5 วันคิดเป็น ร้อยละ 12.50 ในด้านการรับการอบรมด้านงานแนะแนวการศึกษานอกระบบโรงเรียน ส่วนใหญ่ ไม่เคยรับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาเคยรับการอบรม 1 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 30.56 ในด้านระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เคยรับการอบรมเป็นเวลา 2 - 5 วัน คิดเป็นร้อยละ 34.72 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่รับราชการในสังกัดกรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียน 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.06 รองลงมาต่ำกว่า 1 ปี - 5 ปี คิดเป็น ร้อยละ 31.94 มีตำแหน่งระดับ 6 เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาเป็น ระดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 23.61

2. ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพส่วนใหญ่มีสถานที่เป็นเอกเทศ คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงมาอยู่บนตึกอำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 31.95 ส่วนใหญ่เปิดดำเนินการมา

เป็นระยะเวลา 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.22 รองลงมาคือ 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.83 เปิดให้บริการในวันและเวลาราชการเป็นส่วนน้อยคิดเป็นร้อยละ 48.61 รองลงมาเปิดในวันและเวลาราชการ รวมทั้งวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 44.45 ส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่แนะแนวคอยให้บริการประจำศูนย์แนะแนวฯ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 69.44 และมีเจ้าหน้าที่แนะแนวให้บริการเป็นบางเวลาเป็นส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 54.17 ส่วนใหญ่มีผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 68.06 มีผู้มารับบริการตรงตามเป้าหมายเป็นส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 44.45 รองลงมาน้อยกว่าเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 33.33 เจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 62.50 และได้รับความร่วมมือจากบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ เป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 48.61 ส่วนใหญ่มีงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานแนะแนว 2 งาน คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมามี 1 งาน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนใหญ่เข้าจับบทบาทและหน้าที่ของงานแนะแนวเป็นบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีความรู้และทักษะในการให้บริการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนยังไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 86.11 มีความรู้ ทักษะในการผลิตสื่อเพื่อใช้ประโยชน์ในงานแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 61.11 ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรอื่นในการผลิตสื่อเพื่อใช้ประโยชน์ในงานแนะแนวเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 65.28 ได้รับความจัดสรร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ยังไม่เพียงพอกับแผนงานและโครงการของงานแนะแนวที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 69.44

ตอนที่ 2 ปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนว 5 บริการ คือ บริการสำรวจข้อมูลตนเอง บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล จากการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.90$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายบริการ พบว่าทุกบริการอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามน้ำหนักของค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ งานบริการติดตามผล ($\bar{X} = 2.09$) งานบริการวางตัวบุคคล ($\bar{X} = 2.06$) งานบริการสำรวจข้อมูลตนเอง ($\bar{X} = 1.87$) งานบริการสนเทศ ($\bar{X} = 1.80$) และงานบริการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 1.79$) สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวในแต่ละบริการสรุปได้ดังนี้

1. งานบริการสำรวจข้อมูลตนเอง เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการสำรวจข้อมูลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.87$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 5 ข้อ พบว่า ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนว
 อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ คือ ไม่มีเวลาสร้างเครื่องมือเพื่อสำรวจข้อมูลผู้รับบริการ
 ($\bar{X} = 2.26$) ขาดแหล่งค้นคว้าข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเพื่อสำรวจข้อมูลผู้รับบริการ
 ($\bar{X} = 2.03$) ขาดความรู้ ทักษะในการสร้างเครื่องมือเพื่อสำรวจข้อมูลผู้รับบริการ (\bar{X}
 $= 1.94$) แบบสำรวจจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับงานแนะแนว
 การศึกษานอกโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 1.65$) และประสบปัญหาอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือไม่
 ค่อยได้รับความร่วมมือจากผู้รับบริการในการกรอกข้อมูล ($\bar{X} = 1.44$)

2. งานบริการสนเทศ เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนว
 ด้านงานบริการสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.80$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 8 ข้อ พบว่า ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนว
 อยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ คือ ขาดงบประมาณ และทุนสนับสนุนในการจัดทัศนศึกษา หรือ
 ทัวร์อาชีพ ($\bar{X} = 2.25$) สื่อวัสดุที่ใช้ประกอบวิดิทัศน์ สไลด์ หรือภาพยนตร์ เพื่อให้บริการ
 ด้านการศึกษา และอาชีพยังมีน้อย ($\bar{X} = 1.87$) ขาดงบประมาณในการจัดบริการข้อมูลด้วย
 สื่อ สิ่งพิมพ์ และเอกสารต่าง ๆ ($\bar{X} = 1.80$) ขาดงบประมาณในการจัดบริการข้อมูลด้วย
 เครื่องคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 1.79$) งบประมาณ ค่าตอบแทนสำหรับวิทยากรไม่มี หรือมีไม่
 เพียงพอ ($\bar{X} = 1.76$) ขาดความรู้ ทักษะ และเวลาในการจัดนิทรรศการประจำปี และ
 นิทรรศการเคลื่อนที่ ($\bar{X} = 1.67$) และประสบปัญหาอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ คือ นักศึกษา
 ไม่ให้ความสนใจวิทยากรที่เชิญมาให้ความรู้ ($\bar{X} = 1.28$) ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจาก
 ฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดชุมนุมพิเศษ และปัจฉิมพิเศษ ($\bar{X} = 1.26$)

3. งานบริการให้คำปรึกษา เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน
 แนะนำด้านงานบริการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.79$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 5 ข้อ พบว่า ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนว
 อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ คือ ไม่มีเวลา และงบประมาณในการให้บริการตอบปัญหาทาง
 จดหมาย วิทยุ โทรทัศน์ ($\bar{X} = 2.13$) ไม่มีเวลาให้คำปรึกษานักศึกษาได้ทั่วถึง ($\bar{X} = 2.09$)
 ขาดความรู้ ทักษะทางจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 2.06$) นักศึกษาไม่สนใจ ไม่เห็น
 คุณค่าของบริการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 1.85$) ไม่มีความรู้และเทคนิคในการกระตุ้นให้ผู้รับ
 บริการนำข้อมูล 3 ด้าน (ตนเอง สังคม วิชาการ) มาใช้ประกอบการตัดสินใจ ($\bar{X} = 1.71$)

4. งานบริการวางตัวบุคคล เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการวางตัวบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.06$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 5 ข้อ พบว่า ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ คือ การสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับงานอาชีพ สถานศึกษา สภาพแวดล้อม ความเป็นไปได้ในสังคมและชุมชนยังกระทำได้ไม่มาก และไม่ทั่วถึง ($\bar{X} = 2.32$) การประชาสัมพันธ์งานบริการบุคคลแก่ผู้รับบริการ นายจ้าง และแหล่งงานทั่วไป ยังกระทำได้น้อย เป็นบางครั้ง ($\bar{X} = 2.29$) ข้อมูลที่ใช้ในงานบริการบุคคลหายากค่อนข้างล่าช้า และไม่ทันสมัย ($\bar{X} = 2.18$) ความรู้และข้อมูลสำหรับให้คำแนะนำแก่นักเรียน นักศึกษานักศึกษาต่อ และประกอบอาชีพยังมีน้อย ($\bar{X} = 1.90$) ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 1.63$)

5. งานบริการติดตามผล เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการติดตามผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.09$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 5 ข้อ พบว่า ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ คือ ไม่มีเวลา และงบประมาณในการจัดประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว ($\bar{X} = 2.36$) ขาดงบประมาณ ข้อมูลเวลาในการจัดทำจดหมายข่าว ($\bar{X} = 2.28$) ข้อมูลที่รวบรวมกลับคืนจากผู้รับบริการยังได้รับน้อย ($\bar{X} = 2.10$) การติดตามผลโดยจัดส่งจดหมาย หรือไปรษณียบัตรไม่สามารถกระทำได้ ($\bar{X} = 1.97$) ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาเก่า และใหม่ ในการจัดงานวันนัดพบศิษย์เก่า หรืองานคืนสู่เหย้า ($\bar{X} = 1.75$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวกับตัวแปรด้านเพศ อายุ วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนวในระบบโรงเรียน และงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน ประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมด้านงานแนะแนวในระบบโรงเรียนและงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนของเจ้าหน้าที่แนะแนว

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านเพศ พบว่าเจ้าหน้าที่แนะแนวเพศชายและหญิงประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวรวมทั้ง 5 บริการ และงานแนะแนวในแต่ละบริการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. จากการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านอายุ พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีอายุ 36 - 40 ปี ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการติดตามผล แตกต่างกับเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีอายุ 31 - 35 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบกับบริการแนะแนวด้านอื่น ๆ และบริการแนะแนวรวมทั้ง 5 บริการไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. จากการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านวุฒิการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวรวมทั้ง 5 บริการ และงานแนะแนวในแต่ละบริการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. จากการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านประสบการณ์การทำงานแนะแนวในระบบโรงเรียน พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานแนะแนวในระบบโรงเรียน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการให้คำปรึกษาแตกต่างกับเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 1 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เจ้าหน้าที่แนะแนวที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานแนะแนวในระบบโรงเรียน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการให้คำปรึกษาแตกต่างกับเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์มากกว่า 1 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน ส่วนการเปรียบเทียบกับบริการแนะแนวด้านอื่น ๆ และบริการแนะแนวรวมทั้ง 5 บริการไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. จากการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านประสบการณ์การทำงานแนะแนว การศึกษานอกโรงเรียน พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์การทำงานแนะแนว การศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวรวมทั้ง 5 บริการ และงานแนะแนวในแต่ละบริการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. จากการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านประสบการณ์การทำงานแนะแนวในระบบโรงเรียน พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานแนะแนวในระบบโรงเรียน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวแตกต่างกับเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์การทำงานแนะแนว 2 - 5 วันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจ้าหน้าที่แนะแนวที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานแนะแนวในระบบโรงเรียน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการให้คำปรึกษา แตกต่างกับ

อบรมด้านงานแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน 2 - 5 วัน ประสบัญหาในการปฏิบัติ
งานแนะแนวด้านงานบริการวางตัวบุคคล แตกต่างกับเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์
การรับการอบรม 6 - 16 วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบ
กับบริการแนะแนวด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวประจำศูนย์
แนะแนวการศึกษาและอาชีพในศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ได้ข้อค้นพบที่สามารถนำ
มาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของเจ้าหน้าที่แนะแนวประจำศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพใน
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด จากการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิ
การศึกษาทางด้านแนะแนวการศึกษาหรือจิตวิทยา ไม่เคยเรียนวิชาการแนะแนวเบื้องต้น ใน
ขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา และไม่มีประสบการณ์การทำงานด้านการแนะแนวในระบบ
โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยแนะแนวในระบบโรงเรียนของ สาคกร เข้มทอง (2517)
วัชร ทรัพย์มี (2523) สุทัศน์ ทัพย์สุวรรณ (2523) มุกดา สุคนธโรสถ (2533) และผลการ
วิจัยงานแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนของชาญ นพรัตน์ (2534) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินงาน
ของศูนย์บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นศูนย์แนะแนวดีเด่น
5 แห่ง พบว่าบุคลากรผู้รับผิดชอบงานนี้มิได้ศึกษามาทางด้านแนะแนวโดยตรง และสอดคล้อง
กับผลการวิจัยงานแนะแนวในระบบโรงเรียนของวัชร ทรัพย์มี (2523) ที่พบว่า ผู้แนะแนว
บางคนขาดประสบการณ์ทางการแนะแนว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานแนะแนวการศึกษาออก
โรงเรียนเป็นงานใหม่ที่เพิ่งเริ่มดำเนินการได้ไม่นาน และกรมการศึกษาออกโรงเรียนก็ยัง
ไม่ได้รับจัดสรรตำแหน่งเพิ่มเติมจาก กพ. ทำให้ไม่สามารถบรรจุตำแหน่งเจ้าหน้าที่แนะแนว
ให้เพียงพอกับแผนงานที่วางไว้ได้ จึงต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยการมอบหมายงานแนะแนว
ให้บุคลากรเก่าปฏิบัติหน้าที่นี้ไปพลางก่อน

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ไม่เคยรับการอบรมด้านงาน
แนะแนวในระบบโรงเรียน และงานแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมีน้อย แต่ปริมาณงานมีมาก จึงต้องมีการโยกย้าย ตำแหน่งบุคลากรเป็นประจำเพื่อหาบุคคลที่เหมาะสมกับงานในแต่ละหน้าที่ บุคลากรที่ย้ายมาปฏิบัติงานนั้นส่วนใหญ่มักจะไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านแนะแนวการศึกษาหรือจิตวิทยาแล้วก็ยังไม่เคยผ่านการอบรมทั้งด้านงานแนะแนวในระบบโรงเรียนและงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rottschafer (1972) ที่พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมตัวทางวิชาการมาเพื่อรับผิดชอบในการจัดบริการแนะแนว

2. สภาพทั่วไปในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนว ประจำศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จากการวิจัย พบว่า ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่แนะแนวคอยให้บริการเป็นบางเวลา และเจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่มักมีงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยงานแนะแนวในระบบโรงเรียนของสุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ (2523) วัชร ทรัพย์มี (2523) สุรเชษฐ จิตตะวิกุล (2525) และผลการวิจัยงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนของแสงจันทร์ อินทนนท์ (2534) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพที่จัดขึ้นในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าครูแนะแนวส่วนใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบงานอื่นในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีจำกัด ในขณะที่ปริมาณงานมีมาก จึงต้องมอบหมายงานอื่นให้เจ้าหน้าที่แนะแนวรับผิดชอบด้วย

และยังพบอีกว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวได้รับความร่วมมือจากบุคลากรฝ่ายอื่นๆ เป็นบางครั้งโดยเฉพาะในเรื่องการผลิตสื่อเพื่อใช้ประโยชน์ในงานแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยงานแนะแนวในระบบโรงเรียนของ สาคร เข้มทอง (2517) วัชร ทรัพย์มี (2523) รวีวรรณ ลักษณะพรหม (2530) มุกดา สุคนธโรสด (2533) ที่พบว่า คณะครูอาจารย์ และบุคลากรอื่นในสถาบันการศึกษาให้ความร่วมมือกับหน่วยงานแนะแนวน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ มีภาระหน้าที่มาก จึงไม่สามารถให้ความร่วมมือกับงานแนะแนวได้เต็มที่

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะในการให้บริการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนยังไม่เพียงพอ และเข้าใจบทบาท หน้าที่ของงานแนะแนวเป็นบางส่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงจันทร์ อินทนนท์ (2534) ที่พบว่า ครูแนะแนว

ยังขาดความรู้ทางการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแนะแนว การศึกษาออกโรงเรียนเป็นงานใหม่ บุคลากรที่มารับงานนี้ทำงานเพียงไม่นานก็เปลี่ยนงาน จึงยังไม่มีเวลาได้ศึกษางานนี้อย่างถ่องแท้ และบุคลากรที่มารับงานแนะแนวใหม่ก็ต้องเริ่ม ศึกษางานใหม่อีก ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษานานพอสมควร เพราะยังไม่มีบุคลากร ใดที่มีความรู้ ความสามารถในงานแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน จนสามารถให้คำแนะนำ เจ้าหน้าที่จะแนะแนวให้เข้าทำงานนี้ ได้อย่างชัดเจน

และพบว่าเจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ได้รับจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ยังไม่ เพียงพอกับแผนงานและโครงการของงานแนะแนวที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศาสตราจารย์ (2517) กองแนะแนวการศึกษาและอาชีพ (2519) จรัส สุขก้องวารี (2519) วัชรีย์ ทรัพย์มี (2523) สุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ (2523) สุรเชษฐ จิตตะวิกุล (2525) ชาญ นพรัตน์ (2534) แสงจันทร์ อินทนนท์ (2534) ที่พบว่า ไม่มีงบประมาณโดยตรงเฉพาะ ในงานแนะแนว และขาดอุปกรณ์ สื่อประกอบการแนะแนว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานแนะแนว การศึกษาออกโรงเรียนเป็นงานที่ไม่สามารถสร้างผลงานให้ปรากฏเป็นรูปธรรมได้ ผู้บริหาร จึงไม่ค่อยเห็นความสำคัญและไม่ให้งบประมาณสำหรับงานนี้โดยเฉพาะ

3. ปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวประจำศูนย์แนะแนวการศึกษาและ อาชีพ ในศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

เมื่อได้พิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวประจำ ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพในศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด พบว่าอยู่ในระดับปาน กลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพทั่วไปในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ยังไม่ พร้อมกันหลาย ๆ ด้าน เช่น ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ ขาดอุปกรณ์และสิ่งต่าง ๆ ฯลฯ จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานแนะแนวรวมทั้ง 5 บริการ ประสบปัญหาในระดับปานกลางและเมื่อ พิจารณาเปรียบเทียบงานแนะแนว ทั้ง 5 บริการ พบว่า งานบริการติดตามผลมีค่าเฉลี่ยของ ระดับปัญหาสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้รับบริการของงานแนะแนว การศึกษาออกโรงเรียนไม่อยู่เป็นกลุ่มก้อน หรือเป็นระบบระเบียบเหมือนนักเรียน นักศึกษา ในระบบโรงเรียน การติดตามผลจึงทำได้ยาก และค่อนข้างประสบปัญหามาก และเมื่อ พิจารณาเป็นรายบริการ พบว่า

3.1 งานบริการสำรวจข้อมูลตนเอง เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการ ปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการสำรวจข้อมูลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยก

พิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่มีเวลาสร้างเครื่องมือเพื่อสำรวจข้อมูล ผู้รับบริการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกรมการศึกษานอกโรงเรียนยังไม่ได้สร้างเครื่องมือสำหรับ งานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนไว้โดยเฉพาะ เครื่องมือที่ใช้สำรวจผู้รับบริการของ หน่วยงานอื่นส่วนใหญ่เป็นของงานแนะแนวในระบบโรงเรียนแต่ผู้รับบริการของงานแนะแนว การศึกษานอกโรงเรียนมีความแตกต่างหลากหลายจึงไม่สามารถนำมาใช้แทนกันได้ ประกอบ กับเจ้าหน้าที่แนะแนวมีภาระด้านอื่นที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานแนะแนว จึงประสบปัญหา เรื่องไม่มีเวลาสร้างเครื่องมือเพื่อสำรวจข้อมูลผู้รับบริการ

3.2 งานบริการสนเทศ เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติ

งานแนะแนวด้านงานบริการสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขาดงบประมาณ และทุนสนับสนุนในการจัดทัศนศึกษาหรือ ทัวร์อาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมีงบประมาณจำกัด และงบประมาณ ส่วนใหญ่ถูกใช้ไปในงานที่เห็นผลของงานอย่างชัดเจน ในขณะที่การจัดทัศนศึกษาหรือทัวร์อาชีพ ยังถูกมองว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญ หรือเร่งด่วนเท่าเรื่องอื่น ๆ

3.3 งานบริการให้คำปรึกษา เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติ

งานแนะแนวด้านงานบริการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็น รายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีเวลา และงบประมาณในการให้บริการตอบปัญหา ทางจดหมาย วิทยุ โทรทัศน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่แนะแนวมีภาระหน้าที่ประจำ และ หน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบมากมาย การตอบปัญหาทางจดหมายวิทยุ และโทรทัศน์ต้องใช้เวลา และงบประมาณพอสมควร ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนและเห็นชอบจากผู้บริหาร และกรม การศึกษานอกโรงเรียนก็ควรกำหนดงบประมาณมาพร้อมกับงานที่มอบหมายให้ปฏิบัติด้วย

3.4 งานบริการวางตัวบุคคล เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติ

งานแนะแนวด้านงานบริการวางตัวบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็น รายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับงานอาชีพ สถานศึกษา สภาพแวดล้อมความเป็นไปได้ในสังคม และชุมชนยังกระทำได้ไม่มาก และไม่ทั่วถึง ทั้งนี้ สาเหตุน่าจะมาจากการสำรวจรายละเอียดในสังคม และชุมชนเป็นงานที่ต้องออกพื้นที่ และ ต้องใช้เวลา งบประมาณพอสมควร แต่งานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนยังไม่มีความพร้อม ในเรื่องเวลา และงบประมาณ จึงทำให้เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติงานด้านนี้

3.5 งานบริการติดตามผล เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาในการปฏิบัติ งานแนะแนวด้านงานบริการติดตามผลอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีเวลาและงบประมาณในการจัดประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว ซึ่งก็เป็นปัญหาใกล้เคียงกับงานบริการ 4 ด้านที่ผ่านมา คือ ไม่มีเวลา และงบประมาณ ดังนั้นกรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงควรพิจารณาปัญหาด้านนี้ให้มาก เพราะเมื่อกำหนดมอบหมายงานให้เจ้าหน้าที่แนะแนวปฏิบัติแล้ว แต่ไม่ได้จัดงบประมาณและเวลาไว้ให้ เจ้าหน้าที่แนะแนวจึงประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน จากสาเหตุนี้เป็นส่วนใหญ่

4. เปรียบเทียบระดับปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนว และประสบการณ์ในการรับการอบรม ด้านงานแนะแนว

สมมติฐานข้อที่ 1 เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนเพศชาย และหญิง ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนเพศชายและหญิง ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน ในการวิจัย แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของวารุณี ธนวรานิช (2524) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้รับบริการของงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ ที่มีวุฒิภาวะพอสมควร จึงไม่ตัดสินใจตัดสินบุคคลอื่นเพียงแค่มองจากลักษณะภายนอกเพียงอย่างเดียว

สมมติฐานข้อที่ 2 เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่าเจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน ในการวิจัย แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารุณี ธนวรานิช (2524) และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีอายุ 36 - 40 ปี ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการติดตามผลสูงกว่าเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีอายุ 31 - 35 ปี อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีอายุ 31 - 35 ปี ยังอยู่ในวัยที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ในขณะที่เจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีอายุ 36 - 40 ปี

เป็นวัยที่ทำงานมานานพอสมควรแล้วจึงเกิดความเหนื่อยหน่ายเฉื่อยชานการทำงาน เมื่อมาปฏิบัติงานบริการติดตามผล ซึ่งต้องใช้ความพยายามในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งอาจจะได้มากบ้างน้อยบ้าง จึงเกิดความท้อแท้และประสบปัญหาในการปฏิบัติงานสูงกว่า

สมมติฐานข้อที่ 3 เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาเอกชนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานในการวิจัย แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารุณี ธนวรานิช (2524) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ต่างก็ไม่มีความรู้ และทักษะในงานแนะแนวการศึกษาเอกชนเหมือนกัน ดังนั้นแม้จะมีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันก็ยังคงประสบปัญหาในการปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาเอกชนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนวต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาเอกชนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนวต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานในการวิจัย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่ไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนวในระบบโรงเรียน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านงานบริการให้คำปรึกษาสูงกว่าเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์มากกว่า 1 ปี และมีประสบการณ์ต่ำกว่า หรือ เท่ากับ 1 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ จึงสามารถให้คำปรึกษาอย่างมั่นใจได้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า จึงประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาน้อยกว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า

สมมติฐานข้อที่ 5 เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาเอกชนที่มีประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านงานแนะแนวต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาเอกชนที่มีประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านงานแนะแนวต่างกันประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัย และเมื่อเปรียบเทียบ

ค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่ไม่มีประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านงานแนะแนวในระบบโรงเรียน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวสูงกว่าเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการรับการอบรม 2 - 5 วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจ้าหน้าที่แนะแนวที่ไม่มีประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวสูงกว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน 2 - 5 วันประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวสูงกว่าเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการรับการอบรม 6 - 16 วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การอบรมทั้งงานแนะแนวในระบบโรงเรียน และงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่แนะแนว เพราะเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการรับการอบรมมากกว่า จะประสบปัญหาในการปฏิบัติงานน้อยกว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการรับการอบรมน้อยกว่า กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงควรจัดอบรมเพิ่มความรู้ และทักษะ ให้เจ้าหน้าที่แนะแนวเป็นประจำและสม่ำเสมอเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 - 16 วัน เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และลดปัญหาในการปฏิบัติงานให้น้อยลง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่แนะแนวเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะ

เจ้าหน้าที่แนะแนวประสบปัญหาดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ และคุณวุฒิ ทางด้านแนะแนวโดยตรง โดยเฉพาะทางด้านแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน
2. กรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่เคยจัดอบรมให้ความรู้ และเทคนิคการให้บริการที่ทันสมัย และเป็นปัจจุบันแก่เจ้าหน้าที่แนะแนว ส่วนใหญ่จะเน้นการจัดประชุมสัมมนา
3. ทีมงานแนะแนวบางคนไม่รอบรู้งานการศึกษานอกโรงเรียนทุกกรอบงานอย่างชัดเจน
4. บุคลากรมีน้อย ไม่เพียงพอกับงานแนะแนว และจำนวนผู้รับบริการ
5. เจ้าหน้าที่แนะแนวรับผิดชอบงานหลายหน้าที่ ทำให้ไม่มีเวลาปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และไม่สามารถจัดบริการทั้ง 5 ด้าน ได้อย่างทั่วถึง และครอบคลุม

6. สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีน้อยไม่พอเพียง และไม่มีสื่อสำหรับงานแนะแนว การศึกษานอกโรงเรียนโดยตรง
7. สื่อต่าง ๆ ไม่ทันสมัย ส่วนใหญ่จะช้ากว่ากำหนด
8. เจ้าหน้าที่แนะแนวขาดความรู้ ทักษะในการผลิตสื่อ โดยเฉพาะสื่อที่เหมาะสม กับสภาพท้องถิ่น
9. ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ยังไม่มีสถานที่เป็นเอกเทศ
10. การประสานงานกับบุคลากรภายในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดไม่ สะดวกเท่าที่ควร เพราะบุคลากรมีน้อย และต่างก็มีภาระหน้าที่รับผิดชอบหลายด้านเวลา ในการประสานงานจึงมีน้อย
11. การประชาสัมพันธ์งานแนะแนวยังมีน้อย เจ้าหน้าที่แนะแนวไม่ค่อยมีเวลา ออกนอกสถานที่เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพราะต้องรับผิดชอบหลายงาน จึงต้องฝากงาน ไปถึงรถเคลื่อนที่ จึงได้ผลน้อย
12. การประชาสัมพันธ์ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เพราะขาดรูปแบบ วิธีการ ประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
13. การประเมินผลงานแนะแนวไม่สามารถทำได้ เพราะขาดความต่อเนื่องของ บุคลากรในการทำงาน มีการเปลี่ยนงานกันบ่อย
14. ขาดรูปแบบ วิธีการ แบบฟอร์มที่ชัดเจนในการประเมินผลงานแนะแนว การศึกษานอกโรงเรียน
15. เจ้าหน้าที่แนะแนวไม่มีความรู้ ความสามารถด้านการประเมินผลงาน แนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน
16. ทุกปีจะมีการประเมินผลงานแนะแนวของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด แต่เกณฑ์ในการพิจารณาส่วนใหญ่จะมองสถานที่เป็นหลัก
17. ขอบข่ายการดำเนินงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนค่อนข้างกว้างมาก การกำหนดเป้าหมายยังไม่ชัดเจน เกินขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่แนะแนวที่จะปฏิบัติได้
18. เอกสารการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับเจ้าหน้าที่แนะแนวยังมีน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดสรรตำแหน่งบุคลากร ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ และคุณวุฒิทางด้านแนะแนวโดยตรง
2. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรประสานงานกับสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย เพื่อปรับหลักสูตรการอบรม ให้เหมาะสมกับงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน
3. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดอบรมงานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยเสนอแนะวิธีการให้บริการที่น่าสนใจและทันสมัย
4. บุคลากรแนะแนว ควรมีความรู้ชัดเจนในเรื่องของอาชีพและการศึกษา สายสัมพันธ์ทุกระดับ ทุกประเภทเป็นอย่างดี
5. ควรมีบุคลากรประจำศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ นอกเหนือจาก เจ้าหน้าที่แนะแนว อย่างน้อย 2 คนขึ้นไป เพื่อช่วยในการผลิตสื่อ และประชาสัมพันธ์ งานแนะแนว
6. ควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานแนะแนวเพียงงานเดียว และบุคลากรแนะแนว ควรเป็นทีมงานเหมือนในระบบโรงเรียน เพราะถ้าเจ้าหน้าที่แนะแนวออกพื้นที่ จะมีผู้ปฏิบัติงานแทนได้
7. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดทำแผนสนับสนุนงานแนะแนวให้สอดคล้อง กับแผนพัฒนาการศึกษาของกรม ฯ (แผน 5 ปี) และกำชับให้หน่วยงานในระดับภูมิภาค รายงานผลการดำเนินงานให้ทราบทุกปี
8. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนแก่ ครูอาสาสมัคร ครูประจำกลุ่ม ครูวิชาชีพ และจัดอาสาสมัครแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
9. ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับงานแนะแนวโดยเฉพาะ ไม่ควรรวมกับงานอื่น
10. กรมการศึกษานอกโรงเรียน และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคต่าง ๆ ควรผลิตสื่อ และสนับสนุนอุปกรณ์ ทุกประเภทให้หลากหลายและเพียงพอ โดยแจกจ่ายให้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดคนาไปเผยแพร่ และให้บริการ
11. ควรมีการจัดการอบรมเรื่องการผลิตสื่อแนะแนว โดยอบรมเจ้าหน้าที่แนะแนว ร่วมกับฝ่ายวัสดุทัศนศึกษา เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน

12. รูปแบบและเนื้อหาของสื่อต่าง ๆ ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษา
นอกโรงเรียนอย่างแท้จริง
13. ควรมีสถานที่เป็นเอกเทศ เป็นสัดส่วนและกว้างขวางพอสมควร
14. สถานที่ควรใกล้ชิดผู้เข้ารับบริการ การคมนาคมสะดวก มีห้องให้คำปรึกษา
ห้องดูวีดีโอ และสไลด์ต่าง ๆ
15. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรจัดประชุมกรรมการแนะนำเพื่อ
วางแผนโครงการต่าง ๆ จัดทำแผน ปฏิทิน โครงการ และหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทุกคน
ได้ทราบล่วงหน้าอย่างชัดเจน และประสานงานโดยใช่วิธีการสื่อสารภายในให้บุคลากรภายใน
ในศูนย์ฯ ทุกคนมีส่วนร่วมในงานแนะนำ
16. ผู้บริหารควรมีการประชุมปรึกษาหารือเรื่องงานแนะนำ เพื่อให้มีผลเป็น
นโยบาย ซึ่งจะทำให้บุคลากรภายในศูนย์ฯ ยอมรับ และร่วมงานกันมากขึ้น
17. ควรจัดตารางการออกประชาสัมพันธ์นอกสถานที่เผยแพร่อย่างกว้างขวาง
โดยประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ
18. ควรให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์และมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน
เผยแพร่ประชาสัมพันธ์
19. ควรให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานติดต่อกันอย่างน้อย 2 - 3 ปี เพื่อ
การทำงานจะได้ต่อเนื่อง จนสามารถประเมินผลงานได้
20. ควรประเมินกิจกรรมที่ทำ มากกว่าความสวยงามของอาคาร
21. ต้องปรับกลยุทธ์ด้านการแนะนำการศึกษานอกโรงเรียน เพราะการ
พยายามทำศูนย์แนะนำการศึกษาและอาชีพให้ดีเยี่ยม ไม่ได้หมายความว่า จะสามารถ
ดำเนินงานแนะนำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะกลุ่มเป้าหมายของงานการศึกษานอก
โรงเรียนไม่ได้เป็นกลุ่มก้อน หากแต่อยู่กระจายทั่วไปในชนบท จึงต้องอาศัยการแนะนำ
เชิงรุกเข้าไปหา ไม่ใช่เฝ้าคอยอยู่ที่ศูนย์แนะนำฯ เพียงอย่างเดียว
22. ควรจัดงานแนะนำขึ้นเป็นงานระดับฝ่าย โดยหาทีมงานประชาสัมพันธ์และ
งานเสตทศนศึกษารวมอยู่ด้วย
23. ควรมีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพบุคลากรแนะนำเป็นประจำ โดยการจัดแลกเปลี่ยน
เปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การทำงานซึ่งกันและกัน ตลอดจนการศึกษาดูงานลักษณะงานของ
ศูนย์แนะนำฯ อื่น ๆ ที่จัดได้ถูกต้องตามเป้าหมายที่วางไว้
24. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดทำคู่มือแนะนำให้ละเอียดชัดเจน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดใน
แต่ละภาค (ภาคละ 1 จังหวัด รวม 5 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ ชัยนาท ฉะเชิงเทรา
ชัยภูมิ และนครราชสีมา) เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนว

ข้อ 1 ท่านคิดว่างานแนะแนวมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียน
หรือไม่ อย่างไร

ผอ.ศนจ. ทั้ง 5 ภาค

มีความสัมพันธ์กันมาก เพราะการจัดการศึกษานอกโรงเรียนมีรูปแบบและวิธีการ
จัดที่หลากหลาย และกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะการรับรู้
ข่าวสารไม่ทันต่อเหตุการณ์ งานแนะแนวจึงเป็นเครื่องมือ และวิธีการที่จะช่วยให้กลุ่ม
เป้าหมายสามารถตัดสินใจเลือกเรียน การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ สายอาชีพ และ
กิจกรรมต่าง ๆ ได้ตรงกับความถนัด ความสามารถและความต้องการของสังคม ซึ่งจะ
ช่วยให้ได้รับความสำเร็จในการเรียน การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต

ข้อ 2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคาดบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ ในด้าน
งานแนะแนว และงานการศึกษานอกโรงเรียนอย่างไร

ผอ.ศนจ. ทั้ง 5 ภาค

1. จัดอบรมเจ้าหน้าที่แนะแนว โดยให้ความรู้ ทักษะต่างๆ เกี่ยวกับงานแนะแนว
รวมทั้งจัดการศึกษาดูงานให้แก่เจ้าหน้าที่แนะแนว

2. บรรจุบุคลากรที่มีความรู้ด้านงานแนะแนว

3. ให้นำเจ้าหน้าที่แนะแนวเข้าศึกษาและฝึกงานต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษา
นอกระบบเรียนในแต่ละงาน

4. สนับสนุนให้บุคลากรเรียนต่อด้านแนะแนวการศึกษา

ข้อ 3 ท่านมีแนวทางแก้ไขปัญหาคาดจำนวนบุคลากรแนะแนวมีน้อย มีภาระหน้าที่อื่น ไม่มีเวลา
ทำงานแนะแนวได้เต็มที่ ช้ายังต้องโยกย้ายเปลี่ยนงานบ่อยๆ ได้อย่างไร

ผอ.ศนจ. ทั้ง 5 ภาค

1. จัดระบบงานแนะแนวออกเป็นระดับ ในลักษณะ เครือข่ายแนะแนว ทั้งใน

แนวตั้ง และแนวนอน เครื่องถ่ายยานแนวตั้งหมายถึง เครื่องถ่ายยานหน่วยงานของกรมการศึกษา
นอกโรงเรียน ตั้งแต่ กรม กอง ภาค จังหวัด อาเภอ และบุคลากรในตำบลและหมู่บ้าน
ส่วนเครื่องถ่ายยานแนวนอนหมายถึง หน่วยงานอื่น ๆ ที่หน่วยงานของกรมการศึกษานอก
โรงเรียนประสานงานทำให้เกิดมีเครื่องถ่ายยานแต่ละหน่วยงาน

2. จัดบุคลากรแนะนำให้เป็นทีม

3. จัดชุดความรู้ของกระบวนการแนะนำให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีคำอธิบาย
ชัดเจน ทำให้ผู้ต้องการรับบริการสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองในระยะแรกได้ เมื่อแก้ปัญหา
ไม่ได้ จึงได้รับการชี้แนะจากเอกสารว่าใครเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้ขั้นสุดท้าย

ข้อ 4 ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดงบประมาณแนะนำ และบุคลากรที่ชำนาญ
ในการผลิตสื่อแนะนำการศึกษานอกโรงเรียนไม่ทันสมัย และมีน้อยได้อย่างไร

ผอ.ศนจ.ทั้ง 5 ภาค

1. จัดทำชุดแนะนำสำเร็จรูป ทุกกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยจัด
ประชุมปฏิบัติการเจ้าหน้าที่แนะนำ ในกลุ่มของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้วยกัน
2. จัดโครงการแนะนำเคลื่อนที่ร่วมกับหน่วยงานอื่น ทำให้การผลิตสื่อแต่ละเรื่อง
ลดน้อยลง แต่กลับจะมีสื่อหลากหลายเพิ่มขึ้น
3. ส่งเจ้าหน้าที่แนะนำเข้ารับการอบรม และร่วมประชุมผลิตสื่อ
4. ขอความร่วมมือจากกลุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อหมุนเวียนแลกเปลี่ยน
สื่อของแต่ละจังหวัด

ข้อ 5 ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่แนะนำไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจาก
บุคลากรภายในศูนย์ ๆ โดยเฉพาะในด้านการผลิตสื่อ ใดอย่างไร

ผอ.ศนจ.ทั้ง 5 ภาค

1. แต่งตั้งเป็นคณะทำงานแนะนำการศึกษาและอาชีพ กำหนดให้มีการประชุม
ประสานแผนและผลิตสื่ออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
2. จัดทำแผนแนะนำประจำปี และประจำปีเดือน
3. ประชุมชี้แจงหาข้อตกลงในการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ

ในแต่ละฝ่าย และให้ฝ่ายต่าง ๆ ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์แนะนำงานของตนเองและนำมา
มารวมกันเพื่อออกบริการแนะนำ

ข้อ 6 ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์งานแนะนำที่ยังมีน้อยเพราะ
ขาดบุคลากรได้อย่างไร

ผอ.ศนจ. ทั้ง 5 ภาค

จัดทีมงานแนะนำ ประกอบด้วยงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์ฯ งานโสตทัศนศึกษา
งานสายสามัญ ครูประกาศนียบัตรอาชีพ และทีมงานแนะนำ จะช่วยประชาสัมพันธ์
งานแนะนำ ตลอดจนให้บริการแนะนำกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมในพื้นที่
ต่างไกล

ข้อ 7 ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการประเมินผลงานแนะนำ ที่ยังไม่สามารถ
ดำเนินการได้เนื่องจากขาดความต่อเนื่องของบุคลากรในการทำงาน เจ้าหน้าที่แนะนำไม่มี
ความรู้ ความชำนาญด้านนี้ ทั้งยังขาดรูปแบบ และแบบฟอร์มการประเมินผลงานแนะนำ
ได้อย่างไร

ผอ.ศนจ. ทั้ง 5 ภาค

1. ปรับแผนให้มีเป้าหมายที่ชัดเจนสามารถประเมินผลได้
2. มอบหมายให้ฝ่ายประเมินผลของฝ่ายแผนงานเป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงาน
ในภาพรวม สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่รับบริการให้ใช้การสัมภาษณ์ตามกรอบที่กำหนดโดยรูปแบบ
การประเมินผลจะทำงานทุกระดับตามเครือข่ายการแนะนำในแนวตั้ง ซึ่งเริ่มจากตำบล จังหวัด
มีการสรุปผลทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพให้เบ็ดเสร็จในแต่ละระดับ

ข้อ 8 ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านศูนย์แนะนำการศึกษาและอาชีพบางแห่งยังไม่มี
สถานที่เป็นเอกเทศ ทำให้เจ้าหน้าที่แนะนำปฏิบัติงานได้ไม่เต็มที่ ผู้รับบริการไม่กล้ามาขอ
คำปรึกษาได้อย่างไร

ผอ.ศนจ. ทั้ง 5 ภาค

1. งานแนะนำควรทำเป็นทีมงาน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ทุกคนต้องให้คำแนะนำ
แก่ผู้มาใช้บริการได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องพบเจ้าหน้าที่แนะนำเพียงคนเดียวเท่านั้น แต่

เจ้าหน้าที่แนะแนวจะเป็นคนให้ข้อมูล รายละเอียดที่ลึกซึ้งแก่ผู้มาใช้บริการได้

2. จัดบริการแนะแนวเคลื่อนที่ โดยมีสื่อและวิทยากรพาให้ความรู้ตามเครือข่ายแต่ละระดับที่กำหนดไว้อย่างไม่เป็นทางการ

ข้อ 9 ท่านมีความคิดเห็นต่อคำกล่าวที่ว่า สาเหตุของปัญหางานแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนว และมักจะให้ความสำคัญในลำดับหลัง ๆ ว่าอย่างไร

ผอ.ศนจ. ทั้ง 5 ภาค

แต่ที่จริงแล้วงานแนะแนวมีความสัมพันธ์กับทุกกิจกรรมของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ดังนั้น เจ้าหน้าที่แนะแนวสมควรต้องพยายามลงไปคลุกคลีกับทุกกิจกรรม และสอดแทรกงานแนะแนวให้ผสมกลมกลืนกันไป จะทำให้งานแนะแนวประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น จะโทษผู้บริหารแต่ฝ่ายเดียวไม่ได้

ข้อ 10 ท่านคิดว่างานแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนในอนาคต จะมีรูปแบบอย่างไร

ผอ.ศนจ. ทั้ง 5 ภาค

1. จัดทีมงานแนะแนว โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ทุกคน เป็นเจ้าหน้าที่แนะแนว โดยหน้าที่ สามารถแนะแนวกิจกรรมในหน้าที่ของตน และกิจกรรมของศูนย์ฯ ได้

2. เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่จะรับบริการกระจายอยู่ทุกพื้นที่ในระดับจังหวัด รูปแบบที่น่าจะเป็นไปได้ก็คือ การสร้างเครือข่ายเพื่อให้บริการแนะแนว โดยมีเครือข่ายทั้งงานแนวตั้ง และเครือข่ายในแนวนอน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการจัดบริการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกรมการศึกษาออกโรงเรียน

1.1 กรมการศึกษาออกโรงเรียน ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านงานแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนแก่เจ้าหน้าที่แนะแนว เป็นประจำและสม่ำเสมอเป็นระยะเวลาอย่าง

น้อย 6 - 16 วัน เพราะจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษา นอกโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริการอบรมด้านงานแนะแนวต่างกัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการบริการอบรมด้านงานแนะแนว 6 - 16 วัน ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานน้อยกว่าเจ้าหน้าที่แนะแนวที่ไม่มีประสบการณ์ในการบริการอบรมด้านงานแนะแนว และเจ้าหน้าที่แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการบริการอบรมด้านงานแนะแนว 2 - 5 วัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัส สุขก่องวารีย์ (2519) สุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ (2523) และ แสงจันทร์ อินทนนท์ (2534) ที่เสนอแนะว่า ควรจัดอบรมครูแนะแนวให้เข้างานแนะแนวอย่างจริงจัง

1.2 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรหาหน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องในการผลิตบุคลากรแนะแนว ช่วยพัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่แนะแนวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่แนะแนวมีเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้งานแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวีวรรณ ลักษณะพรหม (2530)

1.3 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดสรรตำแหน่งเจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน โดยคัดเลือกบุคคลที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านแนะแนวโดยตรงอย่างน้อย 2 อัตรา และต้องเป็นบุคคลที่มีใจรัก มีความพร้อม และมีความกระตือรือร้น ที่จะปฏิบัติงานแนะแนวพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วังศรี ทรัพย์มี (2531) ที่ว่า จะต้องมีการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาดำเนินการแนะแนว โดยเลือกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งด้านวุฒิ ประสบการณ์ และบุคลิกภาพ และงานวิจัยของชาญ นพรัตน์ (2534) ที่เสนอแนะว่า ภาวณในศูนย์แนะแนวควรจะให้มีบุคลากรมากกว่า 1 คน เพราะว่างานการศึกษานอกโรงเรียน มีกิจกรรมมากมาย ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

1.4. กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่แนะแนวสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยขอความร่วมมือจากสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านแนะแนวการศึกษา ช่วยกันระดมพลังสมองกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนให้ชัดเจนกว่านี้

1.5 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดอบรม หรือประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการผลิตสื่อแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนให้เจ้าหน้าที่แนะแนว เพื่อเพิ่มความรู้ และทักษะในการจัดนิทรรศการ หรือตกแต่งศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ

1.6 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรสนับสนุนงบประมาณ และสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ให้เจ้าหน้าที่แนะแนว เพื่อให้การปฏิบัติงานแนะแนวเป็นไปด้วยความราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ (2523) รวีวรรณ ลักษณะพรหม (2530) และชาญ นพรัตน์ (2534) ที่ว่าผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสำหรับงานแนะแนวให้เพียงพอ เพื่อให้งานแนะแนวดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

1.7 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการสร้างศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพให้ครบทุกจังหวัดในประเทศไทย เพื่อให้ผู้รับบริการได้เข้ามาใช้บริการด้วยความเต็มใจ และสบายใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ (2523) ที่เสนอแนะว่าให้มีศูนย์แนะแนวฯ ที่เป็นเอกเทศ

1.8 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านแนะแนวช่วยสร้างเครื่องมือสำหรับงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน เช่น แบบสอบถาม แบบทดสอบความถนัด และแบบทดสอบความสนใจต่าง ๆ ดังที่วัชร ทรัพย์มี (2531) กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้สำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลต้องเชื่อถือได้

1.9 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรกำหนดงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน ให้เป็นงานหลักงานหนึ่งในกรอบแผนงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่งานในหน้าที่ของตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานแนะแนวให้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานแนะแนวด้านนั้น โดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่แนะแนวเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ดังที่ วัชร ทรัพย์มี (2531) กล่าวว่า จะต้องมีการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรต่าง ๆ ที่มีต่อการบริการแนะแนวและมีการประสานงานที่ดีต่อกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคและศูนย์การศึกษา
นอกรโรงเรียนจังหวัด

2.1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ควรจัดประชุมกรรมการแนะแนว เพื่อวางแผนโครงการต่าง ๆ จัดทำแผน ปฏิทิน โครงการ และหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทุกคนได้ทราบล่วงหน้าอย่างชัดเจน

2.2 ผู้บริหารควรมีการประชุมปรึกษาหารือเรื่องงานแนะแนว เพื่อให้มีผลเป็นนโยบาย ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรภายในศูนย์ฯ ยอมรับและร่วมงานกันมากขึ้น

2.3 จัดทีมงานแนะแนว โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ทุกคนเป็นเจ้าหน้าที่แนะแนวโดยหน้าที่ สามารถแนะแนวกิจกรรมในหน้าที่ของตน และกิจกรรมของศูนย์ฯ ได้

2.4 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ควรผลิตสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ และจัดเป็นศูนย์กลางที่ยืมอุปกรณ์ทางการแนะแนวแก่เจ้าหน้าที่แนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวีวรรณ ลักษณะพรหม (2530) ที่เสนอแนะว่า กลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ควรจัดให้มีการผลิตอุปกรณ์ต่าง ๆ และจัดเป็นศูนย์บริการที่ยืมอุปกรณ์ทางการแนะแนวแก่ครูแนะแนว

2.5 ผู้บริหารของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ควรจัดให้เจ้าหน้าที่แนะแนวปฏิบัติหน้าที่ไประยะเวลาอย่างน้อย 2 - 3 ปี เพื่อให้เห็นผลสำเร็จของงาน และสามารถประเมินผลงานแนะแนวได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่แนะแนว

3.1 เจ้าหน้าที่แนะแนวควรจัดทำแผนแนะแนวประจำปี และประจำเดือนของตนและ เสนอให้ผู้บริหารทราบ

3.2 เจ้าหน้าที่แนะแนวควรวางแผนสร้างเครือข่าย เพื่อให้บริการแนะแนว โดยมีเครือข่ายทั้งในแนวตั้ง และเครือข่ายในแนวนอน เพื่อขยายบริการแนะแนวให้กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่ทั่วจังหวัดมากยิ่งขึ้น โดยเสนอให้ผู้บริหารออกคำสั่งแต่งตั้งเครือข่ายแต่ละระดับอย่างเป็นทางการ

3.3 เจ้าหน้าที่แนะแนวควรจัดบริการแนะแนวเคลื่อนที่ หรือแนะแนวเชิงรุก เพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ห่างไกล โดยมีสื่อและวิทยากรไปให้ความรู้ตามเครือข่ายแต่ละระดับที่กำหนดไว้

3.4 เจ้าหน้าที่แนะแนวควรเป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และหมั่นค้นคว้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพราะงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนเป็นงานที่ต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมกับรูปแบบต่างๆ ของงานการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา เช่น งานแนะแนวเคลื่อนที่ เครือข่ายงานแนะแนว เป็นต้น

3.5 เจ้าหน้าที่แนะแนวควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ในศูนย์ฯ เพราะการปฏิบัติงานต้องอาศัยทั้งความสัมพันธ์ส่วนตัวและความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับงานแนะแนวการศึกษานอกระบบ โดยทำวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งอาจใช้ระยะเวลาประมาณ 1 - 2 ปี เพื่อให้เห็นผลของการทดลองอย่างชัดเจน
2. ควรศึกษารูปแบบของเครื่องมือที่ใช้ในงานแนะแนวการศึกษานอกระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการหาเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับงานแนะแนวการศึกษานอกระบบ
3. ควรศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบ จังหวัดในฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณค่าของงานแนะแนวที่มีต่องานการศึกษานอกระบบ
4. ควรศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของงานแนะแนวเคลื่อนที่ และเครือข่ายงานแนะแนวเพื่อพัฒนา คุณภาพของงานแนะแนวการศึกษานอกระบบ